

Herinneringen aan een vader

'Andenken' van Lars Brandt

Boeken - 18 mei 2006

(18 mei 2006) Hartelijk en begaan met het volk, kil en onverschillig naar zijn naasten: in deze contrasterende bewoordingen typeert Lars Brandt (1951) zijn beroemde vader Willy. In het onlangs verschenen 'Andenken' gunt de middelste zoon van Willy Brandt ons een intieme blik in het gespleten karakter van het voormalige boegbeeld van sociaaldemocratisch Duitsland.

Valt er aan dit alles nog iets toe te voegen? Lars Brandt, de in 1951 in Berlijn geboren tweede zoon van Willy Brandt, vindt van wel en hij heeft gelijk. Hij wil zijn 'deel van de werkelijkheid vertellen', en 'met een paar gedachten spelen' over de relatie tussen vader en zoon, die zowel door intimiteit als door distantie werd gekenmerkt.

Dat heeft een alleraardigst boekje opgeleverd. 'Andenken' bevat zeer persoonlijke herinneringen en impressies, die de kunstenaar en publicist Lars Brandt met veel gevoel voor taal en stijl heeft opgeschreven. En hij toont ook nog ander soort sensibiliteit. Nergens wordt de indruk gewekt dat Willy Brandt een ideale vader is geweest. Maar toch spreekt uit dit werk waardering voor het feit dat deze bijzondere man zijn vader was.

Contrast

Het beeld dat de zoon van zijn vader schetst, is niet vrij van tegenstrijdigheden. Deze vinden hun verklaring hierin, dat Lars Brandt zijn vader lange tijd zowel in huiselijke kring als op het politieke toneel heeft gadeslagen, wat hem als geen ander in staat stelde het complexe karakter van Willy Brandt te doorgronden.

Deze 'bezat een warm hart', schrijft de zoon, en was als politiek redenaar zeer wel in staat emoties te wekken bij zijn toehoorders. Maar zelf kon hij zijn gevoelens maar moeilijk uiten. 'Als men met hem en zijn privé-sfeer te maken had, dan mocht men geen vriendelijke woorden of hartelijkheid verwachten. Dat er tussen V. en mij vertrouwen en intimiteit ontstond, had te maken met het feit dat ik dit al jong had begrepen', schrijft Lars Brandt. (Met V. ondertekende Brandt altijd zijn brieven aan zijn kinderen.)

Willy Brandt heeft zich als minister van Buitenlandse Zaken in de 'Grote Coalitie' (1966-1969) en vervolgens als bondskanselier (1969-1974) en voorzitter van de SPD (tot 1988) ingezet voor ontspanning tussen Oost en West en voor vrede en gerechtigheid in de wereld. Het ging hem steeds om het welzijn van de mensheid. Maat hij was niet in staat belangstelling te tonen voor het andere individu, schrijft Lars Brandt. 'Persoonlijke contacten vergden iets van hem dat hij moeilijk op kon brengen.'

Ongeïnteresseerd

Willy Brandt interesseerde zich ook niet voor zijn naaste medewerkers. 'Wat deerden hem de mensen die aangenomen waren om hem te helpen? Moest hij zich wellicht om hen bekommeren?' Diezelfde onverschilligheid legde hij ook aan de dag, aldus Lars Brandt, tegenover het gevaar van spionnen. Die kan men toch niet tegenhouden, zo veronderstelde Brandt.

Maar het is juist deze houding die Brandt in 1974 fataal is geworden. Hij dulde veel te lang dat Günter Guillaume, verdacht van spionage voor de DDR, in zijn naaste omgeving bleef. Zoon Lars, begin jaren zeventig student, vond de man tamelijk dom, en zijn vader deelde die mening. "Hij is een domkop, met wie ik niet praten kan." Maar Brandt ondernam niets. Lars Brandt: 'De weinig gelukkige hand van V. - om het zacht uit te drukken - bij de keuze van mensen met wie hij direct verkeerde, is ongetwijfeld terug te voeren op desinteresse en onderontwikkelde fantasie. Maar het was ook een onvermijdelijk gevolg van arrogantie. Gefascineerd door vaagheid onttrok hij niet alleen zijn eigen contouren aan de blikken van anderen, maar meende hij het zich ook te kunnen veroorloven door deze sluier anderen niet goed waar te nemen.'

Sfinx

Om Willy Brandt hing een waas van geheimzinnigheid. Zo ontweek hij tot bijna aan zijn dood de vraag wie zijn vader was. De man die een zeer groot deel van zijn leven in de schijnwerpers van de openbaarheid stond, had iets sfinxachtigs. Waarom ontferde hij vlak voor zijn dood in oktober 1992 zijn kinderen? De zoon constateert het, maar een antwoord heeft hij niet.

Lars Brandt heeft vooral hardop over zijn vader willen nadenken. Daarbij nam hij als uitgangspunt de zinnen waarmee hij zijn boekje afsluit: 'Mijn vader is nu meer dan tien jaar dood. Ik denk niet vaak aan hem. Maar af en toe toch wel. En soms spreken mensen me aan en vragen hoe hij was. Wat zeg ik dan?'

Jan Luijten is journalist en heeft in het verleden geschreven voor *de Volkskrant*.

- Lars Brandt: 'Andenken'
Carl Hanser Verlag, 155 pagina's, € 15,90
ISBN 3 446 20710-4

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/2567/herinneringen-aan-een-vader>